

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Гресь Юлія Олегівна РЕФЛЕКСИВНЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....	504
Загородній Ігор Вікторович ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КАДРОВОГО ДОБОРУ НА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ	506
Колодіна Анна Сергіївна ЩОДО ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	508
Хижняк Євген Сергійович, Холод Олег Володимирович ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	511
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	512
Шишацька Юлія Олегівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	515
Чернов Олександр Віталійович МОДУС ОПЕРАНДІ ЯК ВИЗНАЧНА КРИМІНАЛІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	519
Єленич Світлана Ігравівна ОДЕСЬКА КРИМІНАЛІСТИЧНА ШКОЛА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧЕНИХ.....	521
Стаурська Олександра Миколаївна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІБЕРПРОСТОРУ	524
Абу Еласал Анна Олександрівна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ОСІБ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	526
Алексєєва Ліна Леонідівна ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	528
Бершавська Анастасія Сергіївна ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ	530
Горобець Євген Вікторович ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	531
Єлхін Олексій Володимирович ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	533
Кривда Людмила Русланівна ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ	535
Кухарук Ігор Миколайович ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	537
Кучеров Дмитро Сергійович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ОСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	539
Луцюк Роман Петрович СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	541
Макогін Ірина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	543
Мурашко Анастасія Сергіївна МОДЕЛІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА В МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	545
Наумович Ігор Сергійович ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	546
Паламарчук Олексій Олександрович ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ.....	548
Пишненко Ірина Юрївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	551

ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ

В межах розроблення методики розслідування злочинів, вчинених громадянином України, іноземцем чи особою без громадянства, спрямованих на допомогу державі-агресору (пособництво), збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора, актуальним є питання розуміння змісту криміналістично значущої інформації про зазначене кримінальне правопорушення. Адже правильна оцінка доказів і відповідно обґрунтоване ухвалення в кримінальному провадженні законного рішення зумовлено обсягом та якістю отриманої під час розслідування злочину інформацією. Помилки в інформаційно-пізнавальній діяльності слідчого закономірно мають своїм наслідком неповноту слідства.

Криміналістичну інформацію традиційно в криміналістиці визначають як «відомості процесуального й непроцесуального характеру про розслідувану подію та її учасників, які отримані слідчим або іншим суб'єктом кримінальної процесуальної та оперативно-розшукової діяльності під час розслідування за допомогою прийомів і методів, рекомендованих криміналістикою, і можуть використовуватися як докази, характеризувати їх джерела, сприяти їх виявленню, а також вирішенню різних методичних і тактико-організаційних завдань» [1, с. 51]. Іноді йде мова про таку інформацію як таку, що не залежить від походження, але вона повинна мати значення для встановлення визначених фактів, моментів та подій, що стосуються розслідування та тактики проведення слідчих (розшукових) дій.

Важливою для розуміння змісту криміналістично значущої інформації вважаємо розуміння криміналістично значущих закономірностей механізму злочинів, яку представляють схемою зв'язків: «виявлення слідів злочину – встановлення особи потерпілого – визначення способу злочину – побудова соціально-психологічної моделі (портрету) злочинця – розшук та ідентифікація підозрюваного – формування системи доказів винуватості підозрюваного» [2]. В. А. Журавель на підставі аналізу викладених у літературі поглядів науковців у предметі криміналістики деталізував закономірності механізму злочину між окремими інформаційними блоками (складовими), які, на його думку, входять до теорії механізму злочину: «криміналістичне вчення про спосіб злочину; криміналістичне вчення про механізм слідоутворення; криміналістичне вчення про ознаки; криміналістичне вчення про навички; криміналістична віктимологія; криміналістична гомологія (учення про особу злочинця); криміналістичне вчення про часові зв'язки і відносини; криміналістична класифікація злочинів; криміналістична характеристика злочинів та ін.» [3, с. 9]. Спираючись на ці теоретичні положення можна характеризувати злочини, вчинені громадянином України, іноземцем чи особою без громадянства, спрямовані на допомогу державі-агресору (пособництво), збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора.

Але подібну інформацію є сенс структурувати у три інформаційних блоки відповідно до моделей поведінки злочинця. Адже, аналіз матеріалів слідчо-судової практики дає можливість стверджувати, що пособник державі-агресора у своїх діях обирає декілька моделей поведінки:

- 1) не намагається приховати кримінальне правопорушення, діє відверто та відкрито; може демонструвати свої дії за допомогою засобів масової інформації;
- 2) намагається приховати сам факт вчинення кримінального правопорушення;
- 3) приховує свою причетність до певного факту своєї діяльності, не приховуючи при цьому факт вчинення злочину. За першої моделі поведінки криміналістично значуща інформація знаходиться для слідчого на поверхні, фактично відсутня проблема одержання, дослідження, оцінювання й використання інформації про механізм злочину та породжувані ним сліди в

процесі доказування, але важливість набуває інформація, що забезпечує розшук та затримання злочинця. Друга та третя моделі поведінки є складними та багатоаспектними, для третьої моделі поведінки особливого значення набуває інформація, що характеризує просторові та часові зв'язки і відносини у події злочину; у другій моделі – всі блоки інформації.

Отже, наведений підхід дозволить сконцентрувати увагу на найбільш значущих елементах механізму вчинення злочинів, спрямованих на допомогу державі-агресору (пособництво), збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора. Що стане підставою для формування відповідних дієвих методик їх розслідування.

Список використаних джерел

1. Тіщенко В. В. Інформаційні процеси в розслідуванні злочинної діяльності. *Інформаційне забезпечення протидії організованій злочинності* : зб. наук. ст. / за ред. М. П. Орзіха, В. М. Дрьоміна. Одеса, 2003. С. 51–61.
2. Волобуєв А. Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики : монографія. Кривий Ріг : Вид. Р. А. Козлов, 2019. 122 с.
3. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції : монографія. Харків : Вид. агенція «Апостиль», 2012. 304 с.

Ключові слова: злочин; криміналістично значуща інформація; кримінальне правопорушення; механізм; модель; пособництво.

Keywords: crime; criminalistics significant information; criminal offense; mechanism; model; assistance.

Горобець Євген Вікторович

*Одеський державний університет внутрішніх справ,
аспірант кафедри кримінального процесу та криміналістики*

ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Будь-яка форма діяльності спрямовується на конкретний об'єкт, явище або процес, як правило з метою впливу на нього задля досягнення відповідних трансформацій та якісно нових показників їх розвитку. Не є виключенням і оперативно-розшукова діяльність. Аналіз наукових джерел свідчить, на доктринальному рівні, використовуються різні підходи щодо визначення сутності, меж останньої у функціональній системі кримінальної юстиції.

Разом із тим, зауважимо, що формуючи відповідні визначення дослідники уникають чіткого визначення об'єкта на який спрямована оперативно-розшукова діяльність. Значним чином це пов'язано із тим, що сформульоване у ст. 2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначення також уникає вказівки на її безпосередній об'єкт, акцентуючи увагу на її основних структурних елементах. Водночас, виокремлюючи об'єкт спрямованості оперативно-розшукової діяльності слушно звернути увагу на її завдання, які визначені у ст. 1 відповідного закону. Так, аналіз вказаних норм свідчить, що основними об'єктами оперативно-розшукової діяльності є:

по-перше, протиправні діяння окремих груп або осіб, відповідальність за які передбачена КК України. У контексті цього, слушно зауважити, що вивчення матеріалів практики свідчить, що не усі протиправні діяння є об'єктами оперативно-розшукової діяльності, оскільки у практичній площині остання спрямовується на протиправні діяння, котрі: а) відносяться до категорії тяжких чи особливо тяжких злочинів; б) вчиняються в організованих формах; в) виявлення, припинення та подальше розслідування яких передбачає обов'язкове залучення негласних сил та засобів. Такий підхід видається виправданим, оскільки злочини, вчинені в